
3/2022

Pirkanmaan liiton lausunto maakuntien liittojen, ELY-keskusten ja kaupunkien roolista Suomen TKI-järjestelmässä

Valtioneuvosto asetti 7. huhtikuuta 2022 parlamentaarisen TKI-työryhmän 2022. Työryhmän tehtävänä on laatia kehyskautta pidempi T&K-rahoituksen suunnitelma, toimia T&K-rahoituslain valmistelun seurantaryhmänä sekä seurata kokonaisuudessaan vuonna 2021 toimineen parlamentaarisen TKI-työryhmän linjausten toimeenpanoa.

Parlamentaarisen työryhmän pyynnöstä ja työryhmän työn tueksi valtioneuvoston kanslia pyytää Pirkanmaan liitolta, Etelä-Savon ELY-keskukselta ja Oulun kaupungilta kirjallista, mahdollisuuksien mukaan yhdessä laadittua lausuntoa, jossa vastataan seuraavaan kysymykseen: Miten näette maakuntien liittojen, ELY-keskusten ja kaupunkien roolin Suomen TKI-järjestelmässä tilanteessa jossa julkista T&K-rahoitusta kasvatetaan T&K-rahoituslain myötä, ottaen huomioon TKI-järjestelmän kokonaisvaltaisen kehittämisen?

Pirkanmaan liiton vastaus kysymykseen:

T&K-rahoituksen ennakoimattomuus on yksi Suomen TKI-järjestelmän heikkouksista. Pirkanmaan liitto yhtyy tähän käsitykseen ja pitää siksi parlamentaarisen työryhmän työtä ja esitystä TKI-rahoituslaiksi erittäin tarpeellisena ja tervetulleena.

Lain perustelujen kohdan mukaan T&K-rahoituksen vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että rahoitus kohdistuu sellaisille toimijoille, joilla on parhaat edellytykset uusien innovaatioiden kehittämiseen. "Parhaat edellytykset" eivät aina tarkoita suurimpia ja vakiintuneimpia TKI-toimijoita. Parhailla edellytyksillä varustetut toimijat eivät myöskään synny tyhjästä, vaan ne syntyvät ja ponnistavat paikallisista aktiivisista ja uusiutuvista innovaatioekosysteemeistä. Nykyaikaisessa innovaatiopolitiikassa korostetaan erilaisista alueellisista toimijoista koostuvien innovaatiokeskittymien luomista TKI-toiminnan ja -investointien vauhdittamiseksi.

TKI-politiikkaa on tarkasteltu Suomessa ensisijaisesti kansallisena ja toissijaisesti EU-tason politiikkana. Alueelliset ja paikalliset politiikkanäkökulmat ovat olleet sivussa politiikan ytimeistä.

Alueellisten ja paikallisten politiikkojen dynamiikkaa lisäävää potentiaalia ei ole riittävästi tunnistettu, vaikka innovaatioekosysteemien syntyminen on lähtökohtaisesti paikkaperusteista. EU:n aluepohjaisen

innovaatiopolitiikan keskeinen mekanismi, alueiden älykäs erikoistuminen, ei ole suomalaisessa TKI-politiikassa riittävästi hyödynnetty mekanismi.

Työryhmän linjauksissa ja esityksissä tulisi tunnistaa nykyistä paremmin alueellinen innovaatiotoiminta ja alueiden kautta kanavoituva rahoitus osana TKI-rahoituksen kokonaisuutta. Innovaatioekosysteemien kehittymistä vauhditetaan Suomessa nykyisin mm. kaupunkien ja valtion välisiin ekosysteemisopimuksiin perustuen. Maakuntien älykkään erikoistumisen strategiat laaditaan käytännössä alueellisiksi innovaatiostrategioiksi, joiden toteuttamiseen käytetään merkittävää EU:n ja valtion rahoitusta. ELY-keskusten kautta ohjataan valtion rahoitusta pk-yritysten TKI-toimintaan, minkä lisäksi valtion alueellisen innovaatiotoiminnan suorat rahoitusinstrumentit ovat uusien ekosysteemien kokoamisen ja vauhdittamisen tärkeitä työkaluja. Paikallinen rahoitus mahdollistaa usein TKI rahoituksen kasvattamisen erilaisista EU:n ja muista kansainvälisistä rahoituslähteistä. Paikallisten rahoitustyökalujen jatkuvuus on turvattava ja ne tulisi nykyistä voimakkaammin kohdistaa kasvu- ja innovaatiokyvykkäille alueille. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti veturiyritysten läsnäoloon alueille.

Ehdotetussa tutkimus- ja kehittämistoiminnan monivuotisessa suunnitelmassa esitettäisiin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiojärjestelmän nykytila ja järjestelmää koskevat tavoitteet sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen päälinjaukset. Suunnitelma olisi kahdeksanvuotinen, jonka valtioneuvosto hyväksyy kerran vaalikaudessa. Valmistelusta vastaisivat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeri yhdessä ja tehden yhteistyötä sidosryhmien kanssa.

Pirkanmaan liitto pitää pitkäjänteisen suunnitelman laatimista hyvänä. Keskeisten sidosryhmien, kuten eri alueille toimivien korkeakoulujen, maakuntien liittojen ja kaupunkien osallistaminen suunnitelman tekoon on välttämätöntä suunnitelman tehokkaan toteuttamisen kannalta.

Esityksessä säädetään myös TKI-menojen kehityksen seurannasta. On tärkeää, että kehitystä seurataan myös alueellisella tarkkuudella ja että seurannassa ja tulosten tulkinnassa tehdään yhteistyötä maakuntien liittojen, kaupunkien ja ELY-keskusten kanssa. Seurannan tulee mahdollistaa myös ekosysteemien tasolle ulottuva TKI-menojen seuranta, jotta kerättävä tieto tukee politiikkatoimia ja kehittämistyötä alueille ja ekosysteemeissä. Seurantatieto tulee julkaista avoimena tietona mahdollisimman nopeasti ja ilman hallinnollisia viiveitä.

TKI-järjestelmän kehittämisen rinnalla valtioneuvostossa valmistellaan tieto- ja teknologiapolitiikan poikkihallinnollisen koordinaation vahvistamista. Nämä kehittämistoimet tulisi tarkoituksen mukaisella tavalla kytkeä toisiinsa synergioiden luomiseksi, esimerkiksi yhteisen sidosryhmäfoorumin (nykyinen tutkimus- ja innovaationeuvosto, TIN) kautta. Tässä foorumissa tulee olla riittävä paikallis- ja aluehallinnon edustus ja tuntemus. Jos tieto- ja teknologiapolitiikan kehittämisessä päädytään digitoimiston vakinaistamiseen ja

Johtaja, innovaatio- ja tulevaisuustyö

15.12.2022

Sivu 3 (3)

vahvistamiseen, tulisi selvittää, miten digitoimistoon luodaan toimiva yhteys alue- ja paikallishallintojen toimintaan ja asiantuntemukseen esimerkiksi kumppanuusratkaisuja hyödyntäen.

Petri Räsänen, Johtaja, innovaatio- ja tulevaisuustyö